

»Můj malík je tlustší než bedra mého otce«
politické kázání

Z první knihy Královské kap. 11,43 :

I ulehl Šalomoun ke svým otcům a byl pohřben v městě svého otce Davida. Po něm se stal králem jeho syn Rechabeám.

12,1 Rechabeám se odebral do Šekemu. Do Šekemu totiž přišel celý Izrael, aby ho ustanovil králem.

2 Jarobeám, syn Nebatův, se o tom doslechl, když byl ještě v Egyptě, kam uprchl před králem Šalomounem; Jarobeám se totiž usadil v Egyptě.

3 Poslali pro něj a povolali ho zpět. Jarobeám přišel s celým shromážděním Izraele a promluvili k Rechabeámovi:

4 "Tvůj otec nás sevřel tvrdým jhem. Ulehči nám nyní tvrdou službu svého otce a těžké jho, které na nás vložil, a my ti budeme sloužit."

5 Rechabeám jim řekl: "Jděte a po třech dnech se opět ke mně vraťte." A lid se rozešel.

6 Král Rechabeám se radil se starci, kteří byli ve službách jeho otce Šalomouna, dokud ještě žil. Ptal se: "Jak vy radíte? Co mám tomuto lidu odpovědět?"

7 Promluvili k němu takto: "Jestliže se dnes tomuto lidu projevíš jako služebník a posloužíš jim, jestliže jim vyhovíš a dáš jim laskavou odpověď, budou po všechny dny tvými služebníky."

8 On však nedbal rady starců, kterou mu dávali, a radil se s mladíky, kteří s ním vyrostli a teď byli v jeho službách.

9 Těch se zeptal: "Co radíte vy? Jak máme odpovědět tomuto lidu, který mi řekl: »Ulehči nám jho, které na nás vložil tvůj otec«?"

10 Mladíci, kteří s ním vyrostli, promluvili k němu takto: "Toto řekni tomuto lidu, který k tobě promluvil slovy: »Tvůj otec nás obtížil jhem, ty však nám je ulehči. « Promluv k nim takto: »Můj malík je tlustší než bedra mého otce.

11 Tak tedy můj otec na vás vložil těžké jho? Já k vašemu jhu ještě přidám. Můj otec vás trestal bičí, já vás však budu trestat důtkami!«"

12 Třetího dne přišel Jarobeám a všecken lid k Rechabeámovi, jak král nařídil: "Třetího dne se ke mně vraťte."

13 Král lidu odpověděl tvrdě a nedbal rady, kterou mu dali starci.

14 Promluvil k nim podle rady mladíků: "Můj otec vás obtížil jhem, já k vašemu jhu ještě přidám. Můj otec vás trestal bičí, já vás však budu trestat důtkami."

15 Král lid nevyslyšel, neboť to bylo řízení Hospodinovo. Tak se splnilo slovo, které Hospodin ohlásil Jarobeámovi, synu Nebatovu, skrze Achijáše Šíloského.

16 Když celý Izrael uviděl, že je král nevyslyšel, dal lid králi tuto odpověď: "Jaký podíl máme v Davidovi? Nemáme dědictví v synu Jišajovu. Ke svým stanům, Izraeli! Nyní pohleď na svůj dům, Davide!" A Izrael se rozešel ke svým stanům.

17 Proto Rechabeám kraloval pouze nad Izraelci usedlými v judských městech.

18 Král Rechabeám vyslal Adoráma, který byl nad nucenými pracemi, ale celý Izrael ho ukamenoval k smrti. Král Rechabeám byl nucen skočit do vozu a utéci do Jeruzaléma.

19 Tak se vzbouřil Izrael proti domu Davidovu, a to trvá dodnes.

20 Když se celý Izrael doslechl, že se Jarobeám navrátil, poslali pro něj a povolali ho do pospolitosti a ustanovili ho za krále nad celým Izraelem. Při domě Davidově nezůstal nikdo kromě kmene Judova.

Omlouvám se za tak dlouhý starozákonní citát, jímž nakonec uvádím úvahu povýtce politickou. Nejednoho asi již napadlo (například v souvislosti se známým Churchillovým výrokem), proč jsou u nás mladí lidé tak pravicově zaměřeni? Dalo by se to odbýt tím, že taková situace není jen u nás, ale v mnoha okolních zemích. Ale to se koneckonců dá očekávat při dnešním stupni propojenosti Evropy, že zájmové skupiny a různé myšlenkové tendence a i módní proudy zasahují přinejmenším celou oblast evropských států a na otázku po příčině nám to stejně neodpoví. Tedy proč?

Za prvé je třeba říci, že i přestože na dnešní pravici a pravicových stranách shledáváme mnohé odpudivé, sama pravicovost ještě o sobě špatná není. Zvláště v období po revoluci jsme měli možnost dosyta se nauvažovat o pravicových hodnotách. K těm patří především: svoboda, rovnost šancí, schopnost postarat se o sebe. To jsou hodnoty, které je nutno vnímat pozitivně: Svoboda je vůbec předpokladem jakéhokoli zdravého lidského vývoje. (Ovšem není mi ani známo, že by levicové strany tvrdily něco jiného.) Rovnost šancí je také důležitá. Zaklínání se tímto principem se ale bohužel v ústech pravicových politiků změnilo v prázdnou floskuli, když v praxi prosazují právě pravicové strany povětšinou úplný opak: Většího vlivu na rozhodování dosáhnou pravidlem ti "větší" a ty malé to leckdy zničí: Betonáři proti obcím, hypermarkety proti drobným podnikatelům atd. V interpretaci pravicových stran prostě dnes tato rovnost šancí znamená zhruba tolik, že jeden dolar je jako druhý dolar. Tím je prakticky odbourán princip všeobecného rovného volebního práva a naše demokracie (tou náš systém stále je!) se posouvá v praxi někam ke kuriálnímu systému platnému před rokem 1905: rozhodují peníze, ne lidé.

Nejdůležitější a pro pravici nejcharakterističtější je její důraz na to, že se má každý postarat sám o sebe. Je to zásada v mnoha ohledech správná a je vlastně nutným domyšlením principu svobody – kdo má svobodu, musí také nést za ní odpovědnost. A je také správné, že dostane-li se člověk do problémů, tím prvním, kdo je kompetentní je řešit, je on sám. Říkám prvním, ale nemyslím tím také posledním! To je ostatně ten svého času velice populární princip subsidiarity: problémy se mají primárně řešit tam, kde vznikly; každému je však jasné, že se to nemusí vždy podařit a pak nastupuje další úroveň odpovědnosti, to jest odpovědnost, kterou máme za své bližní – jako jednotlivci *i* jako společnost!

Ale i ty nejlepší ideje mohou zdivočet a popřít samy sebe. Podívejme se například na ideu svobody. v praxi pravicových politiků to znamená zmenšování státního dozoru nad občanem. Jistě správně. Ale důsledně pravicová vláda, která by se chtěla řídit touto maximou, by nakonec musila zrušit policii (To je přeci dozor státu nad občanem jako noha!) A k čemu by to vedlo? Je to absurdní? Pomysleme na tendence zakazovat policii, aby měřila překračování rychlosti! Vpravdě pravicová vláda by také musela zrušit veřejné zdravotnictví (v Americe ho prakticky nemají!) atd. atd.

Takový extremismus v sobě jiné politické ideologie běžné v demokratických zemích – sociálně-demokratická, neřkuli křesťansko-demokratická - nemívají. Teď už jsme možná o krůček blíže k zodpovězení otázky, proč jsou mladí tak pravicoví: Mladí lidé jsou si dobře vědomi svých možností a své svobody (a vskutku je mají a vskutku svobodni jsou)! Mnohem méně jsou si však vědomi možných důsledků svých činů. Tento stav je naprosto přirozený. Mladý člověk, pokud nežije v nějakých sociálně deformovaných podmínkách, má vždy před sebou otevřenou celou řadu možností – celý širý svět leží před ním, u jeho nohou! Co si však neuvědomuje, je, že s každým svým svobodným krokem, bude částečku své svobody ztrácet, za každou cestou, na níž vkročí, se mu jiné uzavřou a také to, že čím rozhodněji a "dynamičtěji" si bude takto životem

vykračovat, tím větší a osudovější závislost tím vytvoří. To mladý člověk samozřejmě neví, neboť mu schází životní zkušenost, s níž by obhlédli pole svých činů a přehled, aby mohli dohlédnout jejich důsledků.

Každý lidský čin má své důsledky. Ty přesně nezná nikdo, jen Bůh. Avšak oni "starci" mohou tak trochu lidově řečeno "nahlízet Pánubohu do kuchyně". Mladým rádcům krále Rechabeáma jistě připadalo správné "provést radikální reformu", posílit centrální moc královu (a také svou); vždyť kolik skvělých věcí budou tak moci (na cizí účet) vykonat! "Starcům" ta myšlenka nepřišla tak skvělá, ale byli umlčeni. Výsledek? Ztráta královské prestiže, rozdělený Izrael, mohutné oslabení obou států, které tak nakonec byly i náchylnější podlehnout agresí zvenčí, což se posléze i stalo.

A na závěr ještě k tomu Churchillovi: Ten se proslavil výrokem o tom, že pokud někdo ve dvaceti letech není levičákem, nemá srdce; ovšem je-li jím ještě ve čtyřiceti, nemá rozum. Usvědčila historie Churchilla z nepravdy? Ne tak docela, ve své době byl Churchill jistě velice bystrým pozorovatelem společenského dění. (Jinak by se nemohl stát tím, čím byl.) Problém není v tom, že by to neplatilo o tehdejší pravici a tehdejší levici. Problém je v tom, že se jejich obsah za ono půlstoletí posunul a to hlavně u pravice. *Pravice* za Churchillových dbala znamenala hlavně *odpovědnost*, spojenou s určitým *konservativismem*. Jejím étosem bylo: musíme řádně zajistit fungování společnosti a státu, neboť jsme tím odpovědní tradici našich předků a současnému blahobytu všech vrstev obyvatelstva (ano, i všech i vrstev; nemylme se, že *sociální smír*, je dnes hlavně devizou levice). Dnešní pravici, včetně její "odpovědnější" (v hodně tlustých uvozovkách) části na státu vůbec nezáleží, pokud ho nemá přímo za jakési stále ještě nutné zlo. Blahobyt občanů mívá sice často v ústech, ale rozumí jím spíše neomezené možnosti podnikání, tedy aby si každý způsoby, které nejsou flagrantně o dvacet metrů v ofsajdu, urval co největší díl blahobytu pro sebe. Charakteristikou dnešní pravice je *arrivismus*.

Levice se neproměnila tolik, její ideologie je prakticky stejná jako začátkem dvacátého století. (Proto možná také na tolik lidí působí "nemoderně" a "není sexy") trávila ovšem mnoho ze své revolučnosti a buřičství. Jejím heslem by dnes možná mohlo být: *nechte nás žít*. Je ovšem jasné, kdo při takové dispozici soupeřících směrů má všechny body na vítězství. Ale vezte, že mně – téměř "starci" – z toho není dobře po těle.